

NIFS LOV § 2-7

VALGBARHET OG REPRESENTASJONSRETT FOR ANDRE PERSONER MED TILKNYTNING TIL ORGANISASJONSLEDD

Veileder

NORGES
IDRETTSFORBUND

VEILEDER TIL NIFS LOV § 2-7

(Revidert av NIFs juridiske avdeling 20.12.19)

1. HVORFOR HAR IDRETTEEN REGLER OM VALGBARHET?

NIFs lov inneholder bestemmelser som begrenser et medlems mulighet til å kunne velges til verv på årsmøter/ting og til representasjonsoppgaver. Formålet med valgbarhetsbestemmelsene er å hindre at personer i bestemte posisjoner/funksjoner blir valgt til verv eller representasjonsoppgaver fordi disse posisjonene/funksjonene på generelt grunnlag ikke er forenlig med det aktuelle tillitsvervet.

2. HVA ER FORKJELLEN PÅ INHABILITET OG VALGBARHET?

Valgbarhet er noe annet enn habilitet. Valgbarhet gjelder valg til verv, mens habilitet gjelder tillitsvalgtes rett til å delta i behandlingen av enkeltsaker. Selv om en person er valgbar kan det være at vedkommende anses inhabil i en konkret sak. Dersom et idrettslag eksempelvis skal inngå en kontrakt med et selskap og dette er eid av styrelederens ektefelle, vil styrelederen være inhabil i saken. Habilitetsreglene følger av NIFs lov § 2-8, og vurderingen av om en person er inhabil eller ikke må gjøres i hver enkelt sak.

3. HVORFOR HAR VI REGLER OM VALGBARHET OG REPRESENTASJON FOR BESTEMTE PERSONGRUPPER IHT. § 2-7?

§ 2-7 begrenser valgbarheten for personer som har en økonomisk særinteresse i driften av et organisasjonsledd, der denne overstiger 1G i løpet av et kalenderår. Hensikten med bestemmelsen er å ivareta idrettens frie stilling, ved å sikre at personer med slike særinteresser ikke får demokratisk innflytelse gjennom tillitsverv i organisasjonsleddet.

4. FOR HVILKE VERV GJELDER § 2-7?

§ 2-7 gjelder ikke for alle verv eller oppgaver. Dette gjennomgås i det følgende.

4.1 Verv til styre, råd, utvalg mv.

Bestemmelsen gjelder bare ved valg til styre, råd, utvalg/komité mv. Den gjelder med andre ord kun de verv som velges på årsmøter og ting. Den gjelder derfor ikke for oppnevnte verv, som f.eks. deltakelse i et styreoppnevnt utvalg.

4.2 Representasjonsoppgaver

Med representasjon menes at en person velges eller oppnevnes til å representere et organisasjonsledd i et overordnet organisasjonsledds årsmøte/ting.

En person som har en økonomisk særinteresse i driften av et organisasjonsledd som overstiger 1 G kan heller ikke være representant i dette organisasjonsleddet, jf. «Person som i henhold til første ledd ikke er valgbar, kan heller ikke velges eller oppnevnes som representant (...) i det organisasjonsledd representasjonen skjer.» Det betyr at f.eks. en person som er medlem av et idrettslag og samtidig er ansatt i et selskap som har en slik økonomisk særinteresse som nevnt i bestemmelsens første ledd i ett særforbund eller en idrettskrets, ikke kan representere sitt idrettslag på særforbundstinget eller idrettskretstinget.

Bestemmelsen gjelder uavhengig av om vedkommende er valgt på årsmøte/ting eller oppnevnt av styret.

Det er bare representasjon på årsmøte/ting og ledermøter i overordnet organisasjonsledd som er omfattet av bestemmelsen. En ansatt kan derfor oppnevnes av et idrettslag for å representere idrettslaget på andre møter i et overordnet organisasjonsledd.

4.3 Overordnet organisasjonsledd

Valgbarhetsbestemmelsen gjelder bare i eget organisasjonsledd og i overordnet organisasjonsledd. Bestemmelsen gjelder ikke «nedover», og er derfor ikke til hinder for at f.eks. en ansatt i et særforbund har tillitsverv i en særkrets/region eller et idrettslag.

Med overordnet organisasjonsledd menes organisasjonsledd i særforbunds- og/eller idrettskretslinjen. NIFs lov gjelder bare for organisasjonsleddene i NIF, og regulerer ikke forholdet til de internasjonale særforbundene som et særforbund måtte være medlem av. Det betyr at f.eks. en person som er ansatt i et særforbund, og som derfor ikke er valgbar til verv i NIF, likevel kan representere særforbundet på et internasjonalt særforbunds generalforsamling e.l. Tilsvarende kan det tenkes at personer som etter NIFs lov er valgbar og kan representere særforbundet internasjonalt likevel ikke kan det etter det internasjonale særforbundets egne regler.

Her følger en oversikt over NIFs organisasjonsledd og hvilke organisasjonsledd som anses som overordnet:

- Et sær-idrettslag: Det aktuelle idrettsrådet, idrettskretsen, særkretsen/regionen, særforbundet og NIF.
- Et fleridrettslag: Samme som ovenfor. Det har ingen betydning for en persons valgbarhet om vedkommendes tilknytning er til en bestemt sær-idrettsgruppe. Dersom et fleridrettslag har sær-idrettsgrupper for basketball og fotball, innebærer dette f.eks. at en person som har en økonomisk særinteresse i driften av basketballgruppen i idrettslaget, ikke kan representere idrettslaget verken på tinget til Norges Basketballforbund, eller Norges Fotballforbund. Både NFF og NBBF er et overordnet organisasjonsledd for dette fleridrettslaget.

- Et idrettsråd: Den aktuelle idrettskretsen og NIF
- En særkrets/region: Det aktuelle særforbundet og NIF
- En idrettskrets: NIF
- Et særforbund: NIF

5. HVILKE PERSONER OMFATTES AV § 2-7

5.1 Nærmere om «økonomisk særinteresse»

Det er et vilkår at personen har en økonomisk særinteresse i driften av organisasjonsleddet som overstiger 1 G i løpet av kalenderåret.

Før lovendringen på Idrettstinget 2019 var det et krav om at det måtte foreligge en avtale som ga en slik økonomisk interesse, men det er ikke lenger et krav om at det må foreligge en avtale.

For at noen skal kunne ha en økonomisk interesse i driften av et organisasjonsledd, må beslutninger som angår driften av organisasjonsleddet kunne gi vedkommende en økonomisk fordel eller ulempe.

Det følger av forarbeidene til bestemmelsen at det med «særinteresse» menes en interesse som skiller seg fra idrettslagets interesse, eller som skiller seg fra den interessen som er felles for idrettslagets medlemmer.

Ikke alle økonomiske særinteresser er omfattet, og det er kun dersom verdien av denne interessen overstiger 1G (grunnbeløpet i folketrygden) at valgbarheten påvirkes. Grunnbeløpet i folketrygden justeres i mai hvert år, og fra 1. mai 2019 var 1G kr 99 858. Økonomiske særinteresser som i løpet av kalenderåret utgjør mindre enn dette vil derfor ikke avskjære personer fra å være valgbar.

5.2 Avtaler med utpreget gavepreg

Avtaler med et utpreget gavepreg vil falle utenfor § 2-7. I dette ligger det at avtalen først og fremst er inngått med et ønske om å støtte organisasjonsleddet, og at ytelsen som gis fra avtaleparten er langt større enn den eventuelle motytelsen som avtales.

Et eksempel kan være en virksomhet som støtter et lokalt idrettslag økonomisk, mot at virksomheten føres opp som sponsor på idrettslagets hjemmeside. Selv om idrettslaget krever et større beløp enn 1G for f.eks. å få status som «hovedsponsor» for idrettslaget, er formålet med en slik sponsoravtale først og fremst å gi en fordel til idrettslaget, og motytelsen er ofte av symbolsk art. Vedkommende vil normalt ikke ha noen økonomisk særinteresse i driften av idrettslaget, ettersom ytelsene allerede er avtalt og formålet først og fremst er å støtte idrettslaget økonomisk. Dette vil naturligvis kunne stille seg

annerledes dersom det har en markedsverdi å kunne titulere seg som en sponsor, og/eller at idrettslagets motytelser er av annen enn symbolsk art.

5.3 Nærmere om personkretsen som er omfattet

Bestemmelsen omfatter fysiske personer, herunder enkeltpersonforetak, som har en «økonomisk særinteresse» i driften av organisasjonsleddet.

Bestemmelsen omfatter også styremedlem, ansatt eller aksjonær med vesentlig innflytelse i en juridisk person som har en sliksærinteresse. En «juridisk person» er en sammenslutning som f.eks. en bedrift eller en forening. Med «ansatt» menes den alminnelige definisjon av arbeidstaker slik det er definert i den alminnelige lovgivning. Om begrepet arbeidstaker, se NIFs veileder til § 2-6.

Når det gjelder aksjonærer med vesentlige innflytelse over en juridisk person som har en økonomisk særinteresse i driften av et organisasjonsledd, vil en person som har en eierandel på over 1/3 anses å ha vesentlig innflytelse. Ved eierandeler under 1/3 må det vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle om vedkommende person har vesentlig innflytelse. I vurderingen skal det blant annet legges vekt på følgende:

- a) Om personen eller dennes nærstående, jf. aksjeloven § 1-5, samlet sett har en eierandel på over 1/3 i den juridiske personen.
- b) Om personen har bestemmende innflytelse i et konsern som samlet sett har en posisjon som gir vesentlig innflytelse over den juridiske personen.
- c) Om personen har inngått avtaler som gir vesentlig innflytelse over den juridiske personen
- d) Andre særlige forhold som gir personen vesentlig innflytelse over den juridiske personen.

5.4 Unntak

Valgbarhetsbegrensningen gjelder ikke for styremedlem som er oppnevnt av organisasjonsleddet. Dette er typisk for avtaler mellom et idrettslag og et samarbeidende selskap, der det følger av selskapets vedtekter at idrettslaget har rett til en styreplass.

6. HVA INNEBÆRER DET AT MAN IKKE ER VALGBAR?

6.1 Styrrer, råd, utvalg mv.

Dersom man ikke er valgbar, kan man ikke velges inn i styrer, råd, utvalg/komiteer mv. i det organisasjonsleddet man er arbeidstaker i og heller ikke velges til tilsvarende verv i overordnede organisasjonsledd.

Dersom en person allerede er valgt i strid med bestemmelsen, og det ikke blir gitt dispensasjon, anses vedkommende ikke som valgt, jf. NIFs lov § 2-7 (1). Finnes det et

varamedlem, må dette tre inn. Er det ikke tilstrekkelig antall varamedlemmer, eller dersom varan(e)s kjønn innebærer at organet ikke oppfyller kravene i § 2-4 (kjønnsfordelingsbestemmelsen), er konsekvensen at organisasjonsleddet må innkalle til et ekstraordinært årsmøte/ting med valg av nytt medlem på agendaen. Organet har ikke anledning til å supplere seg selv.

Se punkt 8 om dispensasjon nedenfor.

6.2 Representasjon

Dersom man ikke er valgbar, kan man ikke velges eller oppnevnes som representant til årsmøte/ting eller ledermøte i overordnede organisasjonsledd. Det kan som nevnt heller ikke velges eller oppnevnes representant som har en økonomisk særinteresse i det organisasjonsleddet representasjonen skjer. Dersom en person f.eks. har en økonomisk særinteresse i driften av særforbundet, og vedkommende samtidig er medlem av et idrettslag som er medlem i særforbundet, kan vedkommende altså ikke oppnevnes av idrettslaget til å representere på særforbundstinget.

En person som er valgt/oppnevnt i strid med bestemmelsen anses ikke som oppnevnt.

Bestemmelsen omfatter ikke representasjon for andre organer enn årsmøte/ting eller ledermøte i overordnede organisasjonsledd i NIF. Dette innebærer at en som er omfattet av § 2-7 kan velges/oppnevnes til f.eks. å representere et særforbund i et internasjonalt særforbund, eller dets organer.

7. NÅR PLIKTER MAN Å FRATRE?

Tillitsvalgt som får en slik avtale, styreverv, ansettelse eller eierandel, plikter å fratre tillitsvervet, og kan ikke gjeninntre før ansettelsesforholdet el. er opphørt.

For arbeidsavtaler følger det imidlertid av en uttalelse fra NIFs lovutvalg at det er tiltredelsestidspunktet som er avgjørende. Dette innebærer at man fortsatt er valgbar selv om man har akseptert et tilbud om en ansettelse, men ikke har tiltrådt. Habilitetsreglene vil imidlertid gjelde i hele perioden, og det vil kunne påvirke habiliteten dersom det er avklart at det vil inntreffe forhold i perioden før tiltredelsen som vil gi personen en økonomisk særinteresse i driften av organisasjonsleddet.

NIFs lov sier imidlertid ikke at en må fratre permanent dersom en får en slik økonomisk særinteresse, styreverv, ansettelse eller eierandel. Fratredelsen kan skje midlertidig. Det er når den økonomiske særinteressen oppstår at en må fratre, og gjeninntreden i tillitsvervet kan først skje når denne er bortfalt. Dersom den tillitsvalgte ved etablering av den økonomiske særinteressen fratrer tillitsvervet midlertidig, er det avgjørende å fastlegge når den økonomiske særinteressen bortfaller, for å ta stilling til når personen igjen er valgbar.

Når det ikke lenger foreligger en økonomisk særinteresse har vedkommende rett til å gjeninntre forutsatt at perioden man er valgt/oppnevnt for ennå ikke er utløpt, og organisasjonsleddet ikke i mellomtiden har valgt en ny tillitsvalgt.

8. DISPENSASJONSSØKNADER

8.1 Innledning

Det er organisasjonsleddet selv som må vurdere om den aktuelle personen er valgbar eller ikke. Dersom organisasjonsleddet konkluderer med at vedkommende ikke er valgbar, må det søkes om dispensasjon med mindre vedkommende fratrer vervet midlertidig eller permanent. Dispensasjon kan bare gis dersom det foreligger særlige forhold, jf. NIFs lov § 2-7 (3). Se punkt 8.4 om «særlige grunner».

8.2 Når må det søkes om dispensasjon?

En søknad om dispensasjon bør sendes så snart organisasjonsleddet blir kjent med at det kan bli behov for en dispensasjon. Det bør derfor i utgangspunktet søkes før et valg er gjennomført, men det er også mulig å søke dispensasjon i etterkant av et valg. Dette vil være aktuelt der organisasjonsleddet på tidspunktet for valg ikke var kjent med forholdene som innebærer at dispensasjon er nødvendig, eller at det ikke var tid til å søke dispensasjon før valget fant sted, f.eks. dersom kandidaten ble valgt inn etter et benkeforslag. Dispensasjon vil også være aktuelt dersom det først etter et valg oppstår forhold som påvirker valgbarheten. Se punkt 6.4 for konsekvensen av at det ikke gis dispensasjon. Det kan bare gis dispensasjon for én valgperiode/oppnevning av gangen.

8.3 Hvem behandler dispensasjonssøknaden?

Etter NIFs lov er det Idrettsstyret som behandler dispensasjonssøknadene. Idrettsstyret har delegert sin myndighet gjennom NIFs delegasjonsreglement. Hvem som behandler søknaden, er avhengig av hvem som søker om dispensasjon:

- Søknader fra idrettslag og idrettsråd – behandles av den aktuelle idrettskretsen.
- Søknader fra regioner og særkretser – behandles av NIF
- Søknader fra idrettskretser og særforbund – behandles av NIF

Vedtak i dispensasjonssaker kan ikke påklages, men det er adgang til å anmode om at et organisasjonsledd omgjør sitt vedtak.

8.4 Når foreligger det «særlige forhold»?

Iht. § 2-7 (3) kan det kun gis dispensasjon dersom det foreligger «særlige forhold». Etter organisasjonspraksis avgjøres dette etter en konkret helhetsvurdering der en rekke

momenter må vurderes. Ved vurderingen er det avgjørende å vurdere om avtalen gir en slik virkning at valgbarheten bør begrenses.

Særlig aktuelle momenter i vurderingen er:

- Karakter og omfanget av den økonomiske særinteressen. Dersom den økonomiske særinteressen i organisasjonsleddet er litt/minimalt over 1G kan det tilsi dispensasjon. Momenter er eksempelvis om det foreligger en avtale eller ikke, avtalens økonomiske omfang, gjenytelser fra partene, lang- eller kortsiktig avtale, avtale som gjelder daglig drift eller mere ekstraordinær karakter osv. og balansen mellom partene i avtaleforholdet.
- Selskapets eierskap. Selskap eid av idretten vil kunne tilsi dispensasjon fordi partene normalt har sammenfallende interesser.
- Eierandel. Dersom en person har en eierandel i selskapet på under 1/3, må det vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle om forholdet er omfattet av § 2-7 og om dispensasjon skal gis.
- Tillitsvervets art (styreverv, medlem av utvalg, representasjon etc.). Det skal for eksempel mer til for å gi dispensasjon ved styreverv enn ved et verv til et utvalg.
- Funksjon (leder, varamedlem). Det skal mer til for å gi dispensasjon ved lederverv enn for et varamedlem.
- Dersom det finnes varamedlemmer til det aktuelle vervet tilsier det at det normalt ikke skal gis dispensasjon. Dette gjelder særlige ved representasjon.
- Graden av innflytelse over idrettslig virksomhet. Dersom det aktuelle vervet gir stor innflytelse over den sportslige virksomheten taler hensynet til idrettens frie stilling for at det ikke skal gis dispensasjon.
- Kort tid frem til neste årsmøte/ting kan tilsi dispensasjon.
- Elite- eller breddeidrett. Eliteidretten, særlig i lagspill, innebærer normalt større budsjetter, høyere risiko og større samhandling med utenforstående kommersielle interesser, som nødvendiggjør en klarere rollefordeling.